

WB022 Wat is belangrijker, gezond of mooi?

Opdracht gemaakt door Marijne van Dam, Vossius Gymnasium

Opdracht 1 Wat is mooi?

Suggesties voor het inzetten van het filmpje

Het filmpje wordt bij de tweede vraag van opdracht 1 bekeken.

Doelen

Rashonden worden gefokt op hun uiterlijk, ondanks dat hun gezondheid daardoor achteruit kan gaan. Er wordt zelfs binnen de familie van de hond voortgeplant, om specifieke uiterlijke eigenschappen te krijgen. In Nederland is het verboden om met je directe familie te trouwen, onder meer omdat voortplanten met een familielid de kans op het krijgen van lichamelijk en verstandelijk gehandicapte kinderen heel groot maakt. Waarom hanteren we bij honden andere regels dan bij mensen?

De bedoeling van de eerste opdracht is een beter beeld te krijgen van wat mogelijke antwoorden zijn op de vraag hoe ver je kunt gaan om dieren en mensen mooier te maken, ook als dat gaat ten koste van de gezondheid.

Socratisch gesprek

Het socratisch gesprek is een groepsgesprek over een fundamentele, liefst filosofische, vraag. De deelnemers gaan daarbij gezamenlijk op zoek naar een antwoord op die vraag. Het socratisch gesprek is geen resultaatgericht gesprek en geen discussie, het gaat juist om consensus te bereiken - en vooral om het gezamenlijk zoeken zélf.

1. Dit socratisch gesprek gaat over schoonheid en wat we (uiterlijk) mooi vinden...
2. Met de resultaten van het socratisch gesprek kijken we naar mensen en dieren en wat er gebeurt als we mensen en dieren genetisch manipuleren met als doel dat zij mooier worden.
3. De docent geeft een uitleg van Kants categorisch imperatief. Dit is een term uit de moraalfilosofie van Kant: een op meerdere manieren verwoord absoluut en universeel gebod waaruit dwingend een bepaald handelen volgt.
Wat gebeurt er als we deze invalshoek toepassen op genetische manipulatie? Wat is de logische (redelijke) consequentie van 'verbetering'?
4. Iedere leerling formuleert voor zich zelf zijn of haar conclusies uit de gesprekken. Ga hierbij in op de volgende punten: Hoe hangen schoonheid en gezondheid met elkaar samen en hoe natuur en cultuur? Wat is verhouding mens/dier?

Opdracht 2 Wat is (eu)genetica? (verdieping)

Suggesties voor het inzetten van het filmpje

Het filmpje wordt bij de tweede vraag van opdracht 1 bekeken.

Doelen

Rashonden worden gefokt voor hun uiterlijk, zonder dat het hun gezondheid ten goede komt. Teckels krijgen steeds kortere pootjes, Chihuahuas worden steeds kleiner. Dat is op zich allemaal niet zo heel erg. Het probleem is echter dat deze beestjes soms niet meer normaal kunnen lopen omdat ze te lange flaporen hebben gekregen of dat ze aangeboren vergroeide ruggetjes hebben, omdat hun werveltjes een driehoekige vorm hebben om ze een leuk krulstaartje te laten krijgen. De dieren worden zodanig gefokt op hun uiterlijke eigenschappen dat vergeten wordt of het allemaal nog wel gezond is.

Vroeger gebeurde dit gecontroleerde voortplanten ook al. In 1883 werd er wetenschappelijk onderzoek gedaan naar het verbeteren van dierenrassen, in het bijzonder van het mensenras. Dit type onderzoek heet eugenetica. Het begrip eugenetica werd in 1883 voor het eerst gebruikt door Francis Galton, een neef van Charles Darwin ter verwijzing naar het gebruik van selectief fokken (van dieren of mensen) om de erfelijke kenmerken van een soort in de loop van generaties te verbeteren. Binnen enkele jaren had Galton zijn definitie uitgebreid tot zowel *positieve* eugenetica (de meest geschikt aanmoedigen tot meer voortplanting) als 'negatieve' eugenetica (het ontmoedigen of verhinderen van de minder geschikt om zich voort te planten).

Eugenetica is in strijd met de in de tweede helft van de 20ste eeuw ontwikkelde mensenrechten en anti-discriminatie wetgeving. Aangezien eugenetica in verband wordt gebracht met de Holocaust en het Nazistische sterilisatiebeleid is het onderwerp in veel landen een politiek taboe. Tevens rijst altijd de vraag wie er bepaalt wat meer of minder geschikte erfelijke eigenschappen zijn (overgenomen uit de wikipedia). De eugenetica wordt echter nog wel gebruikt bij dieren. Is dat niet een beetje raar?

Op basis van de gesprekken tot nu toe formuleren de leerlingen een advies aan de overheid over hoe om te gaan met het fokken van dieren.

Socratisch gesprek

1. Socratisch gesprek over de vraag 'wat is gezondheid?'.
2. De docent heeft uitleg over de evolutietheorie.
3. De leerlingen bespreken de functie van schoonheid en uiterlijk binnen de evolutietheorie. Het resultaat wordt opgeschreven.
4. De docent voert vervolgens met de klas een onderwijsleergesprek over:
 - de mens in evolutionair perspectief;
 - gezondheidszorg;
 - verandering van betekenis van pressie;
 - de problemen van eugenetica gezien vanuit de visie van Darwin en vanuit de visie van Kant.Drie leerlingen maken aantekeningen van het onderwijsleergesprek en leggen dit voor aan de klas.
5. De leerlingen passen de resultaten van het onderwijsleergesprek toe op het (huis)dier en schrijven een aanbevelingsbrief aan de overheid over hoe om te gaan met het fokken van dieren. Ze verwerken hierin argumenten ontleend aan de plichtethiek van Kant en aan de theorie van Darwin.